

Η πολιτική Συνοχής στην περίοδο 2007-2013. Προτάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

Στον Πίνακα 1 παρατίθενται εν συντομία οι προτάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη νέα προγραμματική περίοδο 2007-2013 σε αντιπαράθεση με το ισχύον καθεστώς. Οι στόχοι

Πίνακας 1: Στόχοι και χρηματοδοτικά μέσα για την περίοδο 2007-2013

2000-2006		2007-2013	
Στόχοι	Χρηματοδοτικά μέσα	Στόχοι	Χρηματοδοτικά μέσα
Ταμείο Συνοχής	Ταμείο Συνοχής	Σύγκλιση	ΕΤΠΑ
Στόχος 1	ΕΤΠΑ ΕΚΤ ΕΤΠΕ-Εγγυήσεις και Προσανατολισμός ΧΜΠΑ		ΕΚΤ Ταμείο Συνοχής
Στόχος 2	ΕΤΠΑ ΕΚΤ	Περιφερειακή ανταγωνιστικότητα και απασχόληση — περιφερειακό επίπεδο — εθνικό επίπεδο: ευρωπαϊκή στρατηγική απασχόλησης	ΕΤΠΑ
Στόχος 3	ΕΚΤ		ΕΚΤ
Interreg	ΕΤΠΑ	Ευρωπαϊκή εδαφική συνεργασία	ΕΤΠΑ
URBAN	ΕΤΠΑ		
EQUAL	ΕΚΤ		
Leader +	ΕΤΠΕ-Προσανατολισμός		
Αγροτική ανάπτυξη και αναδιάρθρωση του τομέα αλιείας εκτός στόχου 1	ΕΤΠΕ-Εγγυήσεις ΧΜΠΑ		
9 στόχοι	6 μέσα	3 στόχοι	3 μέσα

παραμένουν τρεις, αλλάζει όμως το περιεχόμενό τους. Ο *Στόχος 1* μετονομάζεται σε *Σύγκλιση*, οι *Στόχοι 2* και *3* ενοποιούνται σε έναν καινούριο στόχο υπό τον τίτλο *Περιφερειακή Ανταγωνιστικότητα και Απασχόληση* και προστίθεται ένας καινούριος στόχος, η *Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία*. Ο τελευταίος αντικαθιστά το πρόγραμμα Interreg. Οι υπόλοιπες *κοινοτικές πρωτοβουλίες* καθώς και οι *καινοτόμες δράσεις* σταματούν να υφίστανται. Επιπλέον, οι δράσεις για την αγροτική ανάπτυξη και την αλιεία δεν εντάσσονται πλέον στο πεδίο της περιφερειακής πολιτικής. Σύμφωνα λοιπόν με τον πίνακα 1, η προτεινόμενη περιφερειακή πολιτική, συγκεντρώνεται σε τρεις στόχους, ενώ στην προηγούμενη προγραμματική περίοδο οι στόχοι συνολικά ήταν εννιά, συμπεριλαμβανομένων βέβαια και των κοινοτικών πρωτοβουλιών. Οι προτάσεις τις Επιτροπής συμβαδίζουν με την *αρχή της συγκέντρωσης* της χρηματοδότησης.

Παράλληλα προτείνεται και αλλαγή των χρηματοδοτικών μέσων της περιφερειακής πολιτικής. Από έξι μέσα που χρησιμοποιήθηκαν στην περίοδο 2000-2006 (Ταμείο Συνοχής,

ΕΤΠΑ, ΕΚΤ, ΕΤΠΕ – Προσανατολισμός, ΕΤΠΕ – Εγγυήσεις, ΧΜΠΑ) προτείνεται η χρήση τριών (Ταμείο Συνοχής, ΕΤΠΑ, ΕΚΤ). Η μείωση των χρηματοδοτικών μέσων είναι άμεση συνέπεια της μη ένταξης της αγροτικής διάστασης στη νέα πολιτική συνοχής.

Αναλυτικά, οι καινούριοι στόχοι της περιφερειακής πολιτικής παρουσιάζονται στον Πίνακα 2.

Πίνακας 2: Στόχοι της νέας πολιτικής συνοχής

Προγράμματα και μέσα	Επιλεξιμότητα	Προτεραιότητες	Επιδοτήσεις
Στόχος «Σύγκλιση» <i>Συμπεριλαμβανομένου του ειδικού προγράμματος για τις εξαιρετικά απομακρυσμένες περιφέρειες</i>			78,5 % (264 δισ. EUR)
Περιφερειακά και εθνικά προγράμματα ΕΤΠΑ ΕΚΤ	Περιφέρειες με κατά κεφαλή ΑΕΠ <75 % του μέσου όρου της ΕΕ-25	<ul style="list-style-type: none"> • καινοτομία • περιβάλλον/πρόληψη κινδύνων • προσβασιμότητα • υποδομές 	67,34 % = 177,8 δισ. EUR
	Στατιστικό αποτέλεσμα: Περιφέρειες με κατά κεφαλή ΑΕΠ <75 % στην ΕΕ-15 και >75 % στην ΕΕ-25	<ul style="list-style-type: none"> • ανθρωπίνος πόρος • διοικητική ικανότητα 	8,38 % = 22,14 δισ. EUR
Ταμείο Συνοχής	Κράτη μέλη με κατά κεφαλή ΑΕΕ <90 % του ευρωπαϊκού μέσου όρου	<ul style="list-style-type: none"> • μεταφορές (TEN) • βιώσιμες μεταφορές • περιβάλλον • ανανεώσιμες πηγές ενέργειας 	23,86 % = 62,99 δισ. EUR
Στόχος «Περιφερειακή ανταγωνιστικότητα και απασχόληση»			17,2 % (57,9 δισ. EUR)
Περιφερειακά προγράμματα (ΕΤΠΑ) και εθνικά προγράμματα (ΕΚΤ)	Τα κράτη μέλη προτείνουν κατάλογο των περιφερειών (NUTS 1 ή NUTS 2)	<ul style="list-style-type: none"> • καινοτομία • περιβάλλον/πρόληψη κινδύνων • προσβασιμότητα 	83,44 % = 48,31 δισ. EUR
	«Σταδιακή είσοδος» Περιφέρειες που καλύπτονται από το στόχο 1 την περίοδο 2000-2006 και δεν καλύπτονται από το στόχο «Σύγκλιση»	<ul style="list-style-type: none"> • ευρωπαϊκή στρατηγική απασχόλησης 	16,56 % = 9,58 δισ. EUR
Στόχος «Ευρωπαϊκή εδαφική συνεργασία»			3,94 % (13,2 δισ. EUR)
Διασυνοριακά και διακρατικά προγράμματα και δίκτυα (ΕΤΠΑ)	Συνοριακές περιφέρειες και μεγάλες περιφέρειες διακρατικής συνεργασίας	<ul style="list-style-type: none"> • καινοτομία • περιβάλλον/πρόληψη κινδύνων • προσβασιμότητα • πολιτισμός, εκπαίδευση 	35,61 % διασυνοριακό 12,12 % ΕΜΓΣ 47,73 % διακρατικό 4,54 % δίκτυα

Ο στόχος *Σύγκλιση* είναι παραπλήσιος του σημερινού Στόχου 1 και έχει σκοπό να επιταχύνει την οικονομική σύγκλιση των λιγότερο ανεπτυγμένων περιφερειών. Συγκριμένα εστιάζει στη βελτίωση των συνθηκών ανάπτυξης και απασχόλησης χάρη στην επένδυση σε φυσικούς και ανθρώπινους πόρους, καινοτομία και κοινωνία της γνώσης, προσαρμοστικότητα στις οικονομικές και κοινωνικές αλλαγές, προστασία του περιβάλλοντος, αποτελεσματικότητα της διοίκησης. Ο στόχος «Σύγκλιση» θα διαδραματίσει σημαντικότατο ρόλο, κυρίως στα νέα κράτη μέλη που αντιμετωπίζουν αποκλίσεις ανάπτυξης, πρωτοφανείς για την Ένωση. Θα εστιάσει στις περιφέρειες των οποίων το κατά κεφαλή ακαθάριστο εγχώριο προϊόν (ΑΕγχΠ), που υπολογίζεται με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία για τα τρία τελευταία χρόνια πριν από την υιοθέτηση του κανονισμού, είναι μικρότερο από το 75 % του κατά κεφαλή ΑΕΠ της διευρυμένης ΕΕ — γεγονός που ισχύει κυρίως για την πλειονότητα των νέων κρατών μελών.

Για να παγιωθούν τα κεκτημένα των προηγούμενων προγραμμάτων, προβλέπεται μεταβατική και ειδική στήριξη, προοδευτικά φθίνουσα μέχρι το 2013, για τις περιφέρειες που θα ξεπεράσουν το ποσοστό του 75 % λόγω του στατιστικού αποτελέσματος της διεύρυνσης. Ο στόχος *Σύγκλιση* θα καλύπτει, όπως και παλαιότερα, τις παρεμβάσεις του Ταμείου Συνοχής στα κράτη μέλη, το ακαθάριστο εθνικό εισόδημα (ΑΕΕ) των οποίων είναι μικρότερο του 90 % του μέσου της ΕΕ-25, έτσι ώστε να μπορέσουν να καλύψουν τα κριτήρια της οικονομικής και νομισματικής ένωσης. Οι δράσεις του στόχου αυτού θα χρηματοδοτηθούν και από τα τρία ταμεία (Συνοχής, ΕΤΠΑ, ΕΚΤ).

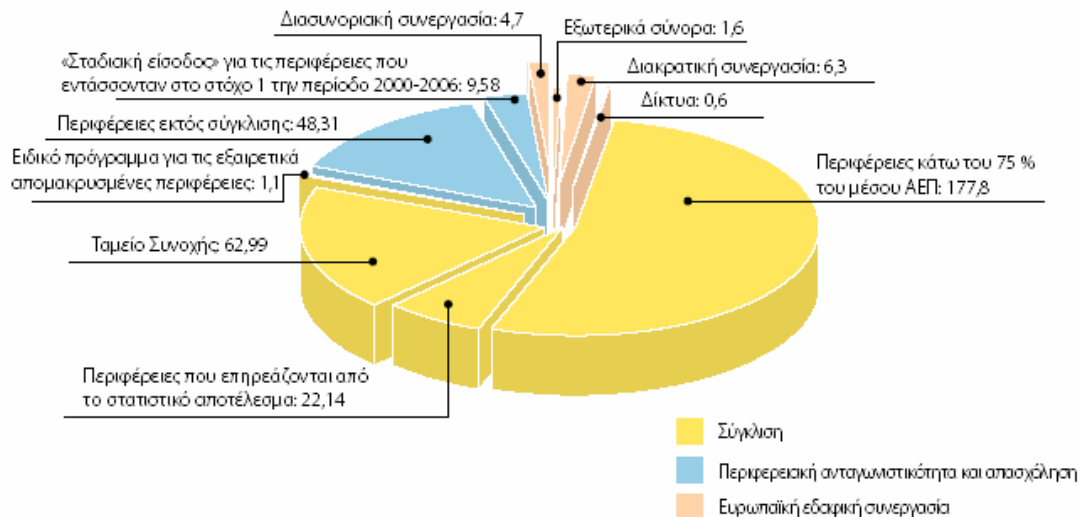
Ο στόχος *Περιφερειακή ανταγωνιστικότητα και απασχόληση* αφορά τον υπόλοιπο – εκτός του στόχου *Σύγκλιση* – Ευρωπαϊκό χώρο και καλύπτεται από το ΕΤΠΑ και το ΕΚΤ. Προτείνεται διπλή προσέγγιση. Πρόκειται αφενός, για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της ελκυστικότητας των περιφερειών, μέσω προγραμμάτων περιφερειακής ανάπτυξης, προβλέποντας τις οικονομικές και κοινωνικές αλλαγές και προωθώντας την καινοτομία, την κοινωνία της γνώσης, το επιχειρηματικό πνεύμα, την προστασία του περιβάλλοντος και την πρόληψη των κινδύνων. Αφετέρου, μέσω εθνικών προγραμμάτων ή προγραμμάτων κατάλληλου χωροταξικού επιπέδου, τα οποία θα χρηματοδοτηθούν από το ΕΚΤ, στόχος είναι, σύμφωνα με την ευρωπαϊκή στρατηγική απασχόλησης, η ενίσχυση της προσαρμοστικότητας των εργαζομένων και των επιχειρήσεων και η ανάπτυξη των αγορών εργασίας, που είναι προσανατολισμένες στην κοινωνική ένταξη. Για την ένταξη στο στόχο αυτό, τα κράτη μέλη θα προτείνουν έναν κατάλογο με τις περιφέρειες για τις οποίες θα υποβάλουν πρόγραμμα συγχρηματοδότησης από το ΕΤΠΑ. Ο προκαταρκτικός προσδιορισμός χωρικών ζωνών της Ένωσης που πραγματοποιείται υπό τον τρέχοντα στόχο 2 θα καταργηθεί. Οι περιφέρειες του τρέχοντος στόχου 1 που, το 2007, δεν θα είναι επιλέξιμες για το στόχο «Σύγκλιση», λόγω της οικονομικής τους ανάπτυξης, θα λάβουν στο πλαίσιο του στόχου «Ανταγωνιστικότητα» ειδική και μεταβατική ενίσχυση (phasing-in), προοδευτικά φθίνουσα μέχρι το 2013, για την εδραίωση της κάλυψης της καθυστέρησής τους.

Ο στόχος *Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία* καλύπτεται εξ' ολοκλήρου από το ΕΤΠΑ. Αντικείμενο αυτού του στόχου, που εμπνέεται από την εμπειρία της κοινοτικής πρωτοβουλίας Interreg, είναι η ενδυνάμωση της συνεργασίας σε τρία επίπεδα και συγκεκριμένα της διασυνοριακής συνεργασίας, μέσω κοινών προγραμμάτων, της συνεργασίας σε επίπεδο διακρατικών περιοχών, και των δικτύων συνεργασίας και ανταλλαγής εμπειριών σε όλη την Ένωση. Ο στόχος «Συνεργασία» θα ενισχύσει την ισόρροπη, αρμονική και βιώσιμη ανάπτυξη της Ένωσης. Η διασυνοριακή συνεργασία θα καλύψει τις περιφέρειες που βρίσκονται κατά μήκος των εσωτερικών χερσαίων συνόρων και ορισμένων εξωτερικών χερσαίων συνόρων, καθώς και ορισμένες περιφέρειες που βρίσκονται στα θαλάσσια σύνορα. Επίσης, θα συμβάλει στα διασυνοριακά σκέλη του μελλοντικού Ευρωπαϊκού Μέσου Γειτνίασης και Σύμπραξης (ΕΜΓΣ) και του Προενταξιακού Μέσου. Τα μέσα αυτά καλούνται να αντικαταστήσουν τα

σημερινά προγράμματα Phare, Tacis, MEDA, CARDS, ISPA και Sapard. Όλη η επικράτεια της Ένωσης είναι επιλέξιμη για τη χρηματοδότηση των ευρωπαϊκών δικτύων συνεργασίας και ανταλλαγής.

Οι κατανομή των προτεινόμενων κονδυλίων ανά στόχο παρουσιάζεται στο παρακάτω γράφημα.

Γράφημα 1: Πολιτική συνοχής 2007-2013. Κατανομή ανά στόχο σε δις ευρώ

Σημαντική κρίνεται η άρθρωση της πολιτικής συνοχής με τους στόχους που έθεσαν τα Συμβούλια της Λισαβόνας και του Γκέτεμποργκ για την αύξηση της ανταγωνιστικότητας και της βιώσιμης ανάπτυξης και συγκεκριμένα με το γνωστό πλέον *στόχο της Λισαβόνας για να γίνει η Ένωση η πιο ανταγωνιστική οικονομία της γνώσης μέσα σε μία δεκαετία (2010)*. Η πολιτική συνοχής μέσω των διαρθρωτικών ταμείων κλίθηκε να συνεισφέρει στον στόχο αυτό, ήδη από την περίοδο 2000-2006, προγραμματίζοντας δράσεις σύμφωνες με τους στόχους: ανταγωνιστικότητα – απασχόληση – περιβάλλον.

Η πρόταση της Επιτροπής για την επόμενη προγραμματική περίοδο εισάγει αρκετές καινοτομίες στη διαδικασία σχεδιασμού και διαχείρισης της πολιτικής συνοχής. Χαρακτηριστικά αναφέρουμε:

- Περισσότερο στρατηγική προσέγγιση του σχεδιασμού, εστιάζοντας στους θεσπισμένους από το Συμβούλιο *στρατηγικούς προσανατολισμούς της Ένωσης για τη συνοχή*, στις προτεραιότητες της Ένωσης και στα νέα *Εθνικά Πλαίσια Στρατηγικής αναφοράς*.
- Υποβολή από τα κράτη μέλη *Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς* που συνδυάζει εθνικές και κοινοτικές στρατηγικές προτεραιότητες (κατάργηση των ΚΠΣ) και των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων

- Λειτουργική εφαρμογή με βάση τα περιφερειακά και θεματικά Επιχειρησιακά Προγράμματα αφού εγκριθούν από την Επιτροπή (καταργούνται τα Συμπληρώματα Προγραμματισμού)
- Ετήσιος στρατηγικός διάλογος με στόχο της διασφάλιση του σεβασμού των ευρωπαϊκών προτεραιοτήτων – ετήσιες εκθέσεις
- Σε ότι αφορά τη διαχείριση των πόρων, εισάγονται τρία νέα στοιχεία απλοποίησης. Πρώτον, οι πληρωμές και η οικονομική διαχείριση θα γίνονται πλέον σε επίπεδο προτεραιοτήτων και όχι μέτρων. Δεύτερον, η κοινοτική συνεισφορά θα υπολογίζεται μόνο με βάση τις δημόσιες δαπάνες, και τρίτον, οι κανόνες επιλεξιμότητας θα είναι σε μεγάλο βαθμό εθνικοί και όχι κοινοτικοί, εκτός από αυτούς που αφορούν έναν περιορισμένο αριθμό τομέων, όπως ο ΦΠΑ, που δεν θα είναι επιλέξιμοι
- Η δράση κάθε διαρθρωτικού ταμείου (ΕΤΠΑ, ΕΚΤ) θα γίνει πιο συναφής χάρη στην αρχή «ένα ταμείο, ένα πρόγραμμα» σε συνδυασμό με τη δυνατότητα χρηματοδότησης, με ανώτατο όριο 5 %, των δραστηριοτήτων που εμπίπτουν στο άλλο ταμείο, αλλά σχετίζονται άμεσα με τις προγραμματισμένες δραστηριότητες. Το περιθώριο αυτό μπορεί να φτάσει μέχρι το 10 % για το ΕΚΤ σε περίπτωση προγραμμάτων αναζωογόνησης αστικών περιοχών. Αντίθετα, για τον καλύτερο συντονισμό των σημαντικών επενδύσεων του ΕΤΠΑ και του Ταμείου Συνοχής, το τελευταίο δεν θα χρηματοδοτεί πλέον ξεχωριστά έργα, αλλά προτεραιότητες —που θα περιλαμβάνουν «μεγάλα έργα» ύψους άνω των 25 εκατ. EUR στον τομέα του περιβάλλοντος και 50 εκατ. EUR στους άλλους τομείς— στο πλαίσιο κοινών προγραμμάτων ΕΤΠΑ/Ταμείου Συνοχής. Οι παρεμβάσεις θα υπόκεινται στους ίδιους κανόνες με αυτούς που ισχύουν για τα ΕΤΠΑ και ΕΚΤ, καθώς και στον κανόνα της εξ ορισμού αποδέσμευσης μη χρησιμοποιημένων πόρων δύο χρόνια μετά τη δέσμευσή τους (κανόνας «n+2»).

Σε ότι αφορά τις **επιπτώσεις τις νέας πολιτικής συνοχής στις ελληνικές περιφέρειες**, αυτές δεν μπορούν να προβλεφθούν αν δεν καθοριστεί ο κοινοτικός προϋπολογισμός για την επόμενη προγραμματική περίοδο. Σύμφωνα όμως με το όριο ένταξης που τίθεται για το στόχο «Σύγκλιση», που είναι ίδιο με αυτό του παλιού στόχου 1, δηλαδή επίπεδο ανάπτυξης ίσο με το 75% του κοινοτικού κατά κεφαλή ΑΕΠ εκφρασμένο ως μέσο όρο των τριών τελευταίων ετών, κάποιες περιφέρειες της χώρας αναμένεται να μην ενταχθούν στο στόχο που προσφέρει τις υψηλές χρηματοδοτήσεις. Συγκεκριμένα, αν ο σχεδιασμός της επόμενης προγραμματικής περιόδου ολοκληρωθεί πριν τη δημοσιοποίηση του περιφερειακού κατά κεφαλή ΑΕΠ του 2003, που αναμένεται να γίνει μέχρι το Σεπτέμβριο του τρέχοντος έτους (2005), τότε σύμφωνα με το μέσο όρο του περιφερειακού ΑΕΠ της περιόδου 2000-2002, θα ισχύσουν τα εξής:

- Οι περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας και Νοτίου Αιγαίου εντάσσονται με καθεστώς «σταδιακής ένταξης» (phasing in) στο στόχο «Ανταγωνιστικότητα». Ο μέσος όρος του κατά κεφαλή ΑΕΠ της περιόδου 2000-2002 ξεπερνάει το 75% τόσο της ΕΕ-25 όσο και της ΕΕ-15.
- Οι περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας, Δυτικής Μακεδονίας και Αττικής παραμένουν στο στόχο «Σύγκλιση» υπό καθεστώς «σταδιακής μείωσης» (phasing out) λόγω του στατιστικού αποτελέσματος της διεύρυνσης. Ο μέσος όρος του ΑΕΠ ανά κάτοικο της περιόδου 2000-2002 των περιφερειών αυτών είναι μεγαλύτερος του 75% του κατά κεφαλή ΑΕΠ της ΕΕ-25 και μικρότερος του μέσου όρου της ΕΕ-15.
- Οι περιφέρειες Πελοποννήσου, Βορείου Αιγαίου και Κρήτης παραμένουν οριακά στο στόχο «Σύγκλιση», αφού το κατά κεφαλή ΑΕΠ του 2002 ξεπερνάει το 75% της ΕΕ-25. Είναι πιθανό δηλαδή, αν ο σχεδιασμός της νέας πολιτικής συνοχής βασιστεί στα στοιχεία της περιόδου 2001-2003, κάποιες από αυτές να μην ενταχθούν στο στόχο «Σύγκλιση».

Η ΕΓΝΑΤΙΑ ΟΔΟΣ χρηματοδοτείται από:

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΝΩΣΗ

ΕΛΛΗΝΙΚΟ
ΔΗΜΟΣΙΟ
(Υ.Π.Ε.Χ.Ω.Δ.Ε.)

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΤΡΑΠΕΖΑ
ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ
ΠΛΑΙΣΙΟ
ΣΤΗΡΙΞΗΣ
2000-2006